

УПРАВЛІНСЬКІ АСПЕКТИ ОПТИМІЗАЦІЇ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ПРОЦЕСУ ПОСТАЧАННЯ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Сучасний стан агропромислового виробництва в Україні стимулює увагу на мікроекономічному рівні до посилення оптимального споживання ресурсів. Вирішення цієї проблеми вимагає від системи управління нових підходів щодо організації внутрішніх потоків інформації про рух матеріальних ресурсів, які формуються функціями обліку та контролю для задоволення різноманітних потреб користувачів. За таких обставин, необхідна більш оперативна, гнучка, пристосована до ринкових умов, надійна обліково-контрольна система, яка б стала фундаментом оновленого менеджменту матеріальним забезпеченням. Від зазначеного залежатиме підвищення економічної ефективності аграрного виробництва і розвиток обліково-контрольної системи галузі в цілому.

Однак, ряд методологічно-організаційних аспектів обліку та контролю матеріальних ресурсів продовжують залишатися дискусійними й потребують подальшого дослідження. Зокрема, недостатньо з'ясованими є: змістовне наповнення визначень запасів, склад класифікаційних ознак, які є необхідними для поглиблення аналітичних можливостей обліку та посилення його контрольних функцій; невпорядкованість складу чинників та передумов, що впливають на систему обліку та контролю постачання матеріальних ресурсів та визначають шляхи її розвитку тощо.

Поряд з невірешеністю теоретичних питань звертають на себе увагу недоліки практики: недосконалість процесу обліку та контролю постачання матеріальних ресурсів; проблеми обґрунтування функцій обліку та контролю з позиції вирішення загальної мети системи управління; прогалини у виборі методики аналітичного обліку постачання запасів, узагальнення та розподілу транспортно-заготівельних витрат тощо.

Процес постачання (заготівлі) включає операції, пов'язані із забезпеченням підприємства необхідними для виробництва продукції предметами праці (сировиною, матеріалами, запчастинами і ін.). Вартість придбаних предметів праці складається з їх купівельної вартості (суми, що сплачується згідно з договором постачальнику) і витрат, пов'язаних з придбанням [1, с. 84].

Аналізуючи нормативну базу та різноманітні публікації в літературних джерелах, а також практичні дослідження щодо процесу постачання запасів в аграрних підприємствах можна зробити висновки, що в цій галузі відсутні чіткі галузеві рекомендації щодо застосування П(С)БО 9 «Запаси», а це свідчить про відсутність відомчого управління і має негативний вплив на достовірність інформації про постачання запасів, на вирішення питань щодо обґрунтування окремих елементів облікової політики на конкретних підприємствах, на державну політику щодо регулювання цін агропромислового виробництва.

Найефективнішою формою постачання вважаємо централізовану доставку, яка дозволяє: 1) підвищити ступінь використання транспорту і складських площ; 2) оптимізувати товарні запаси, як у виробника, так і в споживача продукції; 3) підвищити якість і рівень матеріально-технічного забезпечення виробництва; 4) оптимізувати розміри партії постачань продукції.

Заслужують на увагу пропозиції Р. Бруханського щодо імплементації в управлінські моделі сільськогосподарських підприємств поняття ланцюжка вартості як теоретичної основи відповідної концепції стратегічного управлінського обліку [2, с. 245-268].

Проведені нами дослідження дозволяють узагальнити практичні прийоми формування облікової інформації для контролю за достовірністю процесу постачання, спрямовані на підвищення ефективності виробництва: 1) визначити систему формування облікової інформації постачання і руху виробничих запасів відповідно до галузевих особливостей; 2) використати в обліку й контролі галузеве зіставлення групування показників постачання і використання запасів виробничими підрозділами; 3) удосконалити нормативну базу підприємства шляхом розробки обґрунтованих норм постачання запасів; 4) організувати облік чинних норм і нормативів, внести зміни до них із застосуванням автоматизованого розрахунку норм; 5) застосовувати у внутрішньогосподарському контролі облікову інформацію про взаємозв'язок з аналітичним обліком на складах та виробничими підрозділами шляхом удосконалення оперативно-бухгалтерського (сальдового) методу обліку виробничих запасів; 6) організувати контроль за достовірністю формування показників необхідного обсягу постачання запасів для виробництва продукції; 7) контролювати формування показників роботи функціональних служб та виробничих підрозділів підприємства; 8) використати показники інформаційних і контрольних процедур та їх джерела в управлінні для підвищення ефективності процесу постачання запасів. У цьому зв'язку здійснення оперативного контролю постачання запасів стає одним з найважливіших завдань системи управління. Тому, пропозиції до практичного застосування на підприємствах підходів щодо організації внутрішньогосподарського контролю створюють важливі передумови для підвищення ефективності управління запасами.

Література

1. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / Р. Ф. Бруханський, О. П. Скирпан. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 444 с.
2. Бруханський Р. Ф. Облік і аналіз у системі стратегічного менеджменту аграрного підприємництва: монографія / Р. Ф. Бруханський. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 384 с.
3. Гуменюк О. О. Детермінанти аналітичного забезпечення процесу управління діяльністю підприємства / О. О. Гуменюк // Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту: Серія «Економіка і управління». – 2015. – № 34. – С. 150-164.
4. Пуцентейло П.Р. Обліково-аналітичне забезпечення діяльності підприємства [Електронний ресурс] / П.Р. Пуцентейло // Інноваційна економіка. – 2015. – № 3 (58). – С. 228–233. – Режим доступу http://ie.at.ua/IE_2015/InnEco_3-58-2015.pdf

Олександр Катрук

Тернопільський національний економічний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОЦЕСУ ЕФЕКТИВНОГО ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ

Починаючи із кінця ХХ ст. виникла необхідність у підвищенні ефективності заходів природоохоронного спрямування. Одним із головних чинників даного процесу є дотримання вимог у сфері раціонального використання природних ресурсів. Задачі охорони навколишнього середовища й ефективного використання природних ресурсів передбачають використання низки заходів, до яких належить ефективне використання економічного інструментарію у поєднанні із правовими, соціально-політичними, етичними та психологічними методами.